

La tribuna

Cortesans

Quan part de la classe dirigent andorrana es queixa del vassallatge no utilitza rigorosament el concepte

FERRAN

Goya

Un lector, comentant-me un dels meus darrers escrits em convidava a anar més enllà de la crítica a la «ferocitat que va haver amb el tancament de comerços i el Sarkozy».

L'amic-lector em deia: «El teu plantejament ha estat massa victimitista, has vist només els aspectes d'assetjament al govern socialdemòcrata, ignorant els sentiments inconstants i d'infidelitat crònica –i asimètrica– que històricament han manifestat les classes dirigents andorranes envers els coprínceps».

Tinc que admetre que aquesta crítica era prou encertada; els sentiments ambivalents cap els coprínceps suren recurrentment en la vida política andorrana i són ben coneguts, i per descomptat, ben gestionats a la rebotiga, pels serveis de Palacio i de l'Elisi.

Com a conclusió, el meu amic em va suggerir donar un repàs (prudent, ja se sap la proclivitat que tenim els humans als anacronismes) a les obres bàsiques sobre el feudalisme per analitzar les visites copríncepsques.

Ja el 1920, el socialista de Ronda i catedràtic de la Universitat de Granada, **Fernando de los Ríos**, en el seu imprescindible llibre sobre Andorra com a supervivència senyorial, ens alertava de no confondre el règim senyorial amb el feudal. El règim feudal seria un capítol en la història del dret de propietat, mentre que el règim senyorial és un capítol de la història del poder públic.

Tot sembla demostrar que a Andorra, pel seu estatut d'alou, mai no va existir el jurament de vassallatge personal. A Andorra no hi ha hagut *stricto sensu* vassalls: els Senyors delegaven funcions en vicaris (veguers, batlles, saigs) sempre propensos a gaudir dels beneficis de la cort. Les obligacions servils de «la host i la cavalcada» estaven reservades als pagesos.

Això no va impedir que els membres de la classe dirigent andorrana i els seus *joglars*, amb l'ocasió de la visita de **Nicolas Sarkozy**, empresin impròpiament i amb abundor la paraula vassall.

Marc Bloch en la seva obra *La societat feudal* (Ed. Akal 1986) estableix que el vassallatge és una forma de dependència pròpia de les classes superiors, molt diferent als vincles de dependència de les classes inferiors (asserviment) que van precedir, i sobreviure, a la decadència dels senyories territorials. Quan una fracció de la classe dirigent andorrana es queixa del vassallatge no està utilitzat rigorosament el concepte, el que fa és mostrar el seu descontent per les obligacions que els imposa la convivència amb els països veïns i la vida política, econòmica i social en el si de la comunitat internacional.

Tanmateix, com diu el fundador de l'école des Annales, els sentiments del vassallatge (*latu sensu*) s'han prolongat en el temps fins a èpoques i latituds molt properes; en alguns casos han sobreviscut com un conjunt de gestos vanament cerimonials o institucions jurídiques anquilosades, però sovint l'esperit que l'havia animat reneix sense defallença de les seves cendres.

Els cerimonials i gestos que hem observat, amb una passiva naturalit-

tat, durant la visita d'**Hollande** segurament ens sorprendrien si els examinéssim amb una mica de distància geogràfica o intel-

lectual. Però si aprofundim l'anàlisi, potser descobrim que són manifestacions de sentiments –i de necessitats– d'una classe paràsita i giradissa, la qual un dia –com a les corts reials– necessita la protecció o l'amistat del Senyor i l'endemà, aquesta amistat o protecció, li genera incomoditat.

Andorra també ha estat una curiosa excepció a la màxima de les societats medievals i que el mariscal **Nogi** invocava en 1912: «Un samurai no té dos senyors». Els andorrans, infidels incorregibles, sempre han tingut i estimat (?) dos senyors; la qual cosa no ha estat obstacle per a que cada llinatge hagi tingut una predilecció poc velada per un dels

Els càrrecs públics segueixen patrimonialitzats pels llinatges tradicionals

dos senyors.

La Constitució de 1993 va representar una mutació cabdal en les relacions jurídiques dels andorrans amb els coprínceps i, si parlem de sociologia del poder, un reequilibri entre els cosenyors i les èlits socials i econòmiques andorranes enfranquides de les seves obligacions.

En canvi, l'evolució ha estat molt més lenta –en cap cas podem parlar d'una mutació– en les relacions *internes* dels ciutadans, ja que no ha facilitat la participació i la influència de la població treballadora en els afers públics, de manera que les relacions socio-polítiques al nostre país continuen tenint algunes de les característiques de l'asservi-

ment, més propi d'altres èpoques.

Els càrrecs públics, membres de la justícia i ara també del fisc segueixen patrimonialitzats pels llinatges tradicionals que ja no són vicaris dels Senyors, sinó que es coopten endogàmicament entre la minoria dominant.

A FRANÇA es designa noblesse de cloche l'adquirida en l'exercici del càrrec de maire o échevin (equivalents als nostres cònsols o consellers). La desfilada de personatges públics –abillats i *pintinats* amb un dubtós estil *fashion*– que hem pogut admirar durant la visita del copríncep, són un símptoma de com s'està establint el monopoli d'aquesta noblesse de cloche, per sobre de les regles democràtiques i del mèrit. Són els nous cortesans que aplaudiran (o complotaran) amb la tradicional petita noblesa casolana en les seves paradoxals i volubles relacions amb els Senyors. ■

Militant del PS